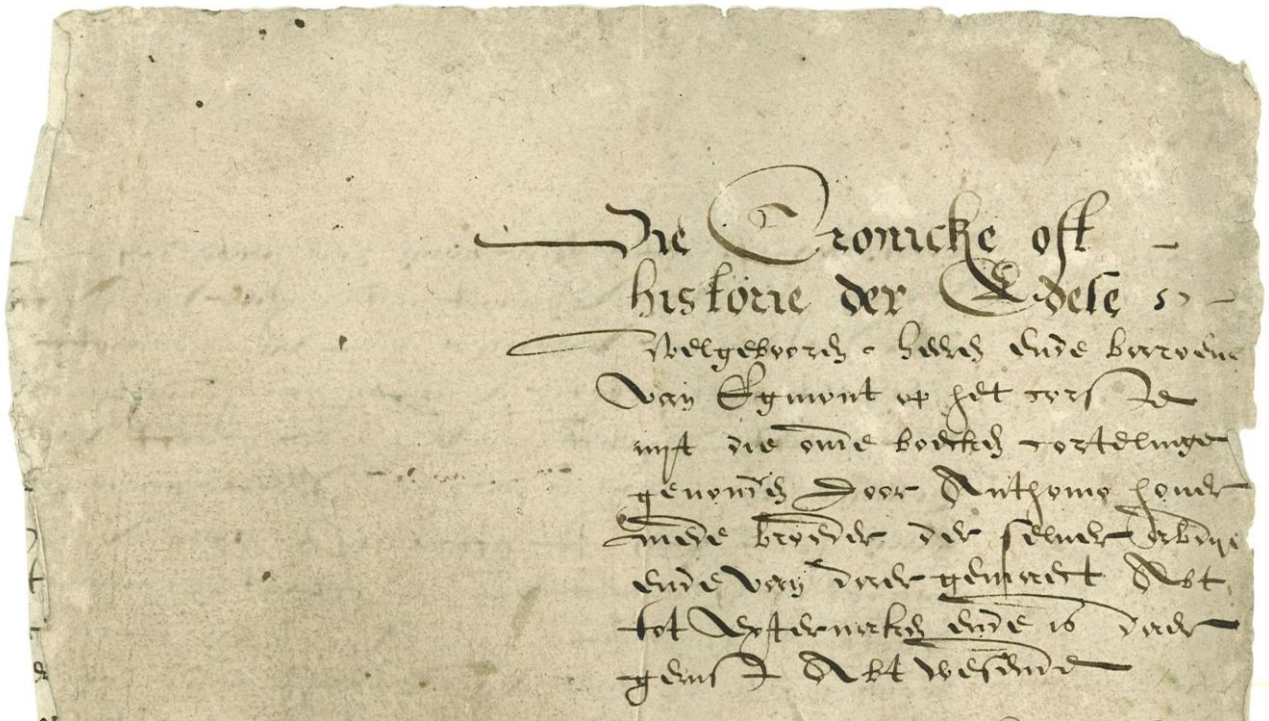

Kroniek van Egmond. Anoniem, 17e eeuw

Archief van de Familie Van Egmond van de Nijenburg, inventarisnummer 6

"Die cronicke oft historie der edele welgebooren heeren ende baroene van Egmont..."
Anoniem, 17e eeuw.

Handschrift, anoniem, bevat de kroniek van Anthonius Hovaeus (?-1568). Hovaeus (of Van Hove, naar zijn geboorteplaats Egmond aan den Hoef) was monnik in de Abdij van Egmond en later abt van Echternach. Zijn *Chronyck ende historie van het edele ende machtige gheslachte vanden huyse van Egmond* werd in 1630 gedrukt in Alkmaar door Tomas Pietersz Baart. In de zeventiende en achttiende eeuw verschenen vele herdrukken.

Transcriptie: transcriptiewerkgroep Regionaal Archief Alkmaar, 2012.

Die cronicke oft
historie der edele
welgebooren heeren ende baroene
van Egmont up het corste
uyt die oude boecken, cortelinge
gevonden door Anthonio Hover,
medebroeder der selver abdije
ende van daer gemaect abt
tot Externaken ende is daer
gerust abt wesende.

Als men alle die oude boecken ende cronicken
well deurluften, zoo mach men merckelijcken bevinden,
dat die deurluchtige heeren baroenen van Egmont
uuyt conincklijcke stamme gecomen zijn.
Uuyt dese edele oude stamme van Egmont
sijn gesprooten met lanckheyt van jaeren dese
nabeschreven heeren, te wetene die heere van
Hamert, die heer van Vianen, die heer van
Assendelft mit die heere van Lichtenburch,
van Rijsswijck, van Harlair, van Bronckho[rst]
in Gelderlant, van IJselsteijn, van Craling[en]
die grave van Buyren, die hartoge van
Gelder ende grave van Sutfen ende mer
andere eedele ridderen ende heeren van grooter
macht, die te lanck vallen zouden all t'samen
te verhalen daer die boecken in de [Abdye]

[op een aangehecht stukje papier:]
Dit sijn ghiscrifte en een
korneyck van de graven
van Eghmont

-----
voors. van spreekken hierboven. Zoo hebben desen
edele heeren van Egmont mit de heer van Arck[ell]
ende Wassenaer een groot deell van Hollant
geregeert met grooter eeren bijnae hondert jaer,
eer graeff Dyerick, die eerste graeff van
Hollant, in Hollant is gecomen. Welcke princelijcke
heeren heur eerste affcompste hebben van *de*
machtige connuck van Vryeslant, genaempt
Raetbout, diewelcke hier voor tijden plach t[e]
wonen in die stadt van Utrecht ende doente[r-]
tijt was geheeten Wiltenburch. Ende men sall o[ock]
weeten dat het geheele lant van Westfalen
met die geheele ~~de~~-diocese ofte bisdom van
Utrecht met stuck des lantschap van Sa[xen]
den connuck van Vrieslant heerschappie

doentertijt was.

Dese coninck Raetbout was een wond[er]-
lijck man, als men in die history van Sint Wille-
boort lesen. Want als hij van Puppijn, die heer v[an]
Brabant ende Lotaringen, met veele bloedige
oorlogen overwonnen was ende soudē gedoopt
werden, zoo heeft hij van den dooper gevraegt wa[er]
sijn voorvaderen mochten weesen. Hem is geantwoo[rt]
dat sij all t' same in der hellen waren. Want Crist[us]
in sijn evangely spreect: 'alsoo wye [niet gelooft]

-----
noch gedoopt en is die sall verdoempt sijn'. Dit
hoorende, Coninck Raebout het terstont sijn voet
die daer in 't bat stont naer hem getrocken,
seggende: 'ende ick will mede bij den meesten hoop sijn',
ende alsoo bleeff hij ongedoopt, dat jammer was,
want hij was een uytgenoomen wijs, geleert ende
verstandich man.

Desen coninck Raetbout is
gestorven in 't jaer ons Heeren zeevenhondert ende
twintich ende heeft achtergelaten vier kinderen:
Opponem, die zonder kinderen gestorven is, ende
Algillouin die naer hem conunck wert ende
Ronnellam, een moeder des eerweerdigen ende
martelaer Sinte Frederick, bisschop van
Utrecht. Ende heeft noch een dochter achter-
gelaten genaempt Teudosindam, die getrouwt
heeft een groot prince, genaempt Rymualdus,
al t'samen t' Utrecht begraven.

Dese Algillus was een vreesaem man, lieflijck
man ende worde bekeert door den haestigen doot
sijns vaders Raetbout, ende is gedoopt van *de*
heyiligen confessor Sinte Aelbrecht tot den
Cristen geloove, welcke, achterlatende sijn
conincklijcke erff, gecomen is mit Sinte Willeboort
met noch thien fijne mannen om Vrieslant te
bekeeren ende hij was een conincx soon van
vieren in Engelant ende was Engelant doen-

-----
tertijt gedeylt in zes rijcken, daer die meeste
coninck aff hiete Dagebertus. De Albertus was
oock die eerste archidiacon van Utrecht ende
heeft in corten tijt Kennemerlant bekeert tot den

Cristen geloove. Ende hiernaenamp hij sijn woninge in een dorp dat Halen hiet, datwelck als hij 't van alle idolatrie ende affgoderije gereynich hadde, heeft geseyt: 'Gracia dei ian hec monda sunt', dat is te seggen: 'door die gracie Goods zijn nu dese plaetsen reyn ende zuyver' ende hierdoor compt, dat dat dorpe nu heet Hecmunda ofte zoo men in onse tale seyt Egmont.

Desen coninck Algillus hadde desen heyligen Adelbertum zeer lieff ende versocht hem dickwils ende timmermerde hem een huys t' Egmont ende door beede van Sint Aelbert heeft hij daer getrouwt Edelruyt, een zuverlijcke ende zeer schoone persoon, een dochter van Dagobert, conunck van Engellant, daer hij twee soonen bij wan, te weeten Gondebolt, die, naer sijns vaders doot conunck wesende, worde geslagen van *de* Sarisijnen tot Roncevale, ende noch een jongen soon, die hij nae sijn vader noempde, den jongen Raetbout. Raetbout

-----

es te seggen in de Vriesche spraecke bout van raet, dat hij cloeck ende suptyll was. Desen Raetbout heeft hij den heyligen man Sint Aelbert gegeven om op te voeden ende geleert te worden ende heeft hem daerom bij sijn leevende lijve ~~heer van Egmont~~ gemaect den eersten den eersten heer van Egmont, met die dorpen daerom leggende. Ende hiernaer heeft deesen zelve coninck Allgillus getimmert bij Egmont een stedekijn, datwelcke hij, omdatter veell wateren ende meeren daer *innelijck* een loopen, genoempt Aelmeer oft zoo men nu zegt Alckmaer. Ende dese coninck sterff ende wert met sijn huysvrouwe tot Utrecht begraven. Op deser tijt was Raetboul noch onder bevell en de bewaringe van Sinte Aelbrecht, die hem voorall leerde Godt te dienen ende lieff te hebben boven all ende zijnen evenmensche te beminnen als hem zelve ende dat hij *liefflijck* zoude wesen van manieren ende dat hij weduwen ende weesen zoude voorstaen ende beschermen ende wat hij wilde wat hij wilde dat hem geschiede dat hij 't selfde sijn evenmensche oock soude doen ende dit doende sprack hij: 'mijn lieve kint, zult ghij nyet alleen edell van geslachte sijn

maer mede van goede werck sijn'.

Dese heer Raetbout heeft van sijn meester Aelbertus zoo well geprosperereert ende aengenoomen dat, eer hij tot twintich jaeren out was, een boeck componeerde: *van de mensheyt Godtheyt*, datwelcke meester Aelbertus, zijn meester, zoo well behaechde, dat hij conunck Dagebert, Raetbouts grootevader, presenteerde om te leesen ende als hij 't geleesen hadde, heeft hij 't gecust, Godt danckende, lovende, dat Hij hem al sulcken dochterssoon verleent hadde.

In 't jaer ons Heeren zevenhondert negen ende dartich quam den machtigen coninck Dagobert met grooter staet ende familie tot Egmont om sijn neve te versoecken ende als hij drye maanden bij hem *liefflijck* getracteert was, reysde hij wederomme naer Engelant.

Op 't selffde jaer quam Carolus Metellis, Puppijns voors. zoon, met grooter macht van volck ende wan Vryeslant in ende als hij hoorde dat coninck ~~Al~~ Algillus noch een soone hadde, die Raetboul hiete, quam hij selver in persoon tot Egmont ende als hij doorsach desen jongelinck sijn wijsheyt, deucht, geleertheyt, soo offereerde ende boot hem weder te geven sijn

-----

vaderlijcke erff, het coninckrijck van Vryeslant. Maer Raetboul danckende hem ende wilde dat nyet ontfangen, want *Sinte* Aelbrecht hem dat verboden hadde, waerom heeft hem Carolus veel te liever gehadt ende vermeerderde *merckelijck* sijn heerlicheijt ende vercrech hem Ammaroi, des coninx dochter van Hongarien, dewelcke zeer schoon was, aen denwelcken Raetboul twee soonen wan, genaempt Garbrant ende Wolbrant ende een dochter, die naderhant door die gratie Godts coninginne van Swedenrijck wert.

In 't jaer ons Heeren zevenhondert ende veertich sterff die man Gods *Sinte* Aelbrecht daechs ~~daer~~ nae *Sinte* Jansgeboorte in den zoomer tot Egmont, een apostell van Hollant, denwelcken Raetboul zeer beschreyde ende begraeffde den

hem, want hij dat voor sijn doot begeert hadde,
op een heymelijcke plate. Ende hiernaef heeft
heer Raetboults getimmert twee dorpen, te weten
Warmenhuysen *ende* Huysduynen. Ander twee, die
vervallen waren, gerepareert als Limmen *ende*
Schoorell, dat hier voormaels plach te hieten Rell
te hieten, maer, want hij daer, alsoo 't een
geleert man was, een schooll stichte, worde
dit dorp genaempt Schoorell. Dit nu gedaen

-----

zijnde, zoo is 't gebeurt dat hij eens op een tijt quam
rijden te paerde bij 't berchken op de Hoeve *ende*
brack bijnaef sijn necke. Ende hij werde gebracht
op sijn huys tot Rinnegum, daer hij cort daer-
naef gestorven es. Worde begraven bij sijn huys, dat
noch op desers tijt Raetboults kerckhoff ~~hiet~~
genoempt wert, in 't jaer zevenhondert *ende*
't negentich. Ende sijn huysvrouwe sterff in 't
~~selfde~~ selfde jaer van rauwe *ende* leyt bij
haer man begraven.

Garbrant, sijn outste zoon, worde naef sijn
vaders doot die tweede heere van Egmont *ende*
was een vreetsaem *ende* cuysch man *ende* hadde sijn
levent lanck geen wijff, maer leefde in reynichheit.
In deze heers tijden es gebeurt dat die van
Noorwegen overquamen *ende* bedurven Hollant
te gront toe. Maer t' Egmont en dorsten sij nyet
comen want daer worde gesien van alleman
een engell in de lucht met een bloot sweert
in sijn hant, Egmont beschermende. Dese heer
Garbrant sterff in 't jaer ons Heeren acht-
hondert *ende* veertich, den vijffden dach marty *ende*
leyt begraven bij sijnen vader Raetboults.
Ende die heerlicheyt van Egmont sterff op sijn
broeder Wollebrant, die veell jonger was
dan hij.

Wollebrant, een jonger zoon van heer
Raetbout, worde die darde heer van Egmont *ende*
was een cloeck, stout, schoon man. Hij nam te wijve
vrou Alijt, des hartooogen dochter van Saxen,
daer hij bij wan twee zoonen, genaempt Roelant
ende Raetbout *ende* twee dochteren, genaempt Cecla
ende Cecilla. Op deser tijt wasser een groot

ese twee heeren

van Egmont ~~ende ander~~ twee ander jongelingen,
die heer van Arckell ende Wassenaer. Maer
die peys worde gemaect ~~ende~~ die heer van Egmont
gaff den heere van Arckell Ceclam, sijn dochter
~~ende~~ Cecillam gaff hij die heer van Wassenaer,
die schoonder ~~seho~~ was. Ende voortaan hebben sij
Hollant in dryen gedeelt, daer die heer van Egmont
aff creech die noortsyede van Haerlem tot Vryeslan[t],
daer nutertijt zeven steden in zijn, behalven die
dorpen; die heere van Arckell creech die oostsyede
tot Utrecht toe ~~ende~~ die heere van Wassenaer
creech die zuysyede tot Dordrecht toe. Aldus
zijn sij met grooter vruntschap gescheyden, maer
die keyser van Roomen, Carolus Calvius, dit
verhoorende, heeft zeer verstoort geweest
~~ende~~ heeft het graeffschap van Hollant ~~ende~~ Zeelant
~~ende~~ die heerlicheyt van Vryeslant eenen edelman
gegeven van sijnen geslachte, genaempt Dierick,
van den huys van Aaquitanien ~~ende~~ terstont is

-----
hij gecomen met ~~grooten~~ den den zelven Dierick met
grooter geweld ~~ende~~ heeft Zeelant ingenoomen ~~ende~~
hyernaer is hij ~~gecoomen~~ mede gereyst in Hollant.
Maer heer Wollebrant van Egmont, hoorende
's keyzers compste, es hem met beyde sijn swagers
~~ende~~ soonen tegemoet gereyst ~~ende~~ zij hebben zeer
gevochten. Maer die van Egmont hebben den slach
verlooren, want des keyzers heyr was te crachtich,
want daer waren vier hartooen, zeven graven
~~ende~~ baroenen zonder getall. In dese slach zijn
verslagen den heere van Arckell, Wassenaer
~~ende~~ Valckenburch mit Roelant, Wollebrant van
Egmont ~~ous~~ outste zoon. Ende heer Wollebrant
selfs, zyende dat zij den slach verlooren, is met
Raetbout, zijnen joncxten zoone ~~ende~~ zeer zes-
hondert cloecke jongelingen tot ~~Engelant~~ Egmont
gevlucht ~~ende~~ graeff Dyerick met den
keyzers heyr terstont geheel Hollant onder
him gebrocht. Dan heer Wollebrant hyell hem tot
Egmont. Dit hoorende Otto van Saxsen, dat zijn
swager zeer benout was, heeft hij hem gesonden
dryeduysent cloecke jongelingen, die heer
Wollebrant blijdelijcken ontfing. ~~Ende~~ vergadert
wederom een deell Vryesen, es hij, den graeff,
doen den keyser wech was, weder te velt gecomen
in dat dorp, dat doentertijt Bever hyete, ~~ende~~
sij hebben crachtelijck gevochten van 's morgens te

-----
vier uren tot 's avonts te negen uren. Het geroup der mannen, het geclanck der trompetten ende ~~tuyen~~ tuyen der paerden mochten men over vyer mijlen hooren. Doen heeft hem heer Wollebrant met zijn soon Raetbout zoo dapperlijck geweert dat hij victorye vercregen heeft *ende* heeft den graeff sonder ophouden uuyt den lande verdreven. Dit graeff Dierick, syende dat hij den slach verloos, heeft geroepen met luyder stemme: 'wijck, wijck, wijck', *ende* hierom hiet dat dorp Beverwijck.

Dese wondelijke victorie geschiede in 't jaer ons Heeren achthondert vier *ende* 't sestich op den Heiligen Cruysdach 's mays, wederom dat die inwoonders van Beverwijck tot noch toe op dyen dach groote solemniteyten *ende* ommeganck houden. Graeff Diderick, dus verdreven wesende, is gevlucht tot den keyser *ende* coninck van Vrancrijck Carolum Calvium, dewelcke, alsoo hij alle gelegentheyt des saecx well verstaen hadde, heeft hij an heer Wolbrant van Egmont *gescreven* zeer vrydelijcke bryeven. *Ende* is wederomme met Dierick, zijnen neve, in Hollant gereyst om peys *ende* vrede te maecken. *Ende* sijn *gelijck* gecoomen in een dorp dat doen Bevervoort genaempt werde, nu Felsen genaempt, daer heer Wollebrant haer seer lyefflijcken ontfinck. *Ende* nae veell woorden die daer tusschen beyden

-----
vielen heeft Carolus den keyser die saeck gaeselicken aen hem genoomen *ende* een uuytspraecke gedaen in deser manieren: 'Aengesien ick, Carolus Calvius uuyt mijn keyserlijcke miltheyt hebbe geschoncken mijnen neve Dierick van Aquitanien die graefflicheyt van Hollant, Zeelant *ende* Vryeslant *ende* aengesien dat ick bevinde dat sommige heeren, *ende* bijzonder die edele heeren van Egmont, daer goet recht in hebben, datwelcke onse voorvaders Puppijn *ende* Carolus Metellis hier voortijts

ende met dese edele heeren een eeuwige peys te maecken in deser manieren:

In den ~~edee~~ersten sall de heere van Egmont, mijnen neve Dyerick van Aquitanien, alle die jurisdictie *ende* recht dat hij mach hebben in 't lant van Hollant *ende* Vryeslant, behalven Egmont *ende* die naest

leggende dorpen, dewelcke de heer van Egmont
behouwen sall tot een eeuwich leen *ende* die neven
van heer Wollebrant van Egmont, te weten
de zoon van *de* heer van Arckell zall hebben 't lant
van Arckell *ende* die zoon van Wassenaer zall
hebben 't orp van Wassenaer *ende* die stede
van ~~Leijden~~ Leyden *ende* hierboven sall Dierick,
mijnen neve voors., den heer van Egmont schencken
zesduysent Fransche croonen *ende* sall op zijn eygen

-----
coste funderen ofte doen timmeren een clooster in der
heerlicheyd van Egmont tot eenen eeuwige memorie
ende tot salicheyt des siels van Roelant, heer
Wollebrant outste zoon. *Ende* dit aldus geschiet
~~sijnde~~ wesende zall heer Wollebrant van Egmont
Dierick, mijnen neve, in alle dinck getrouw wesen,
als een goet vassall *ende* leenheer behoort te sijn.
Dit willen wij aldus te geschien, want ons alsoo
gelieft'. Aldus danige edict ofte uytspraecke
dede den keyser Carolus Calvius in 't dorp van
Bevervoort dat nu Velsen hyet. Want als
graeff Dierick dese uuytspraecke ofte zoen
nyet well en behaechde, heeft hij geseyt: 'dat es
een felle zoen', *ende* daerom hiet dat dorp Felsoen
ofte soo men nu zeyt Felsen

Van dese zelffde materye heeft graeff
Dierick mede bezegelde bryeven gegeven 's Grave-
sande in 't jaer ons Heeren achthondert vier *ende*
't sestich op Alderkinderendach, aldus beginnende:
'Wij, Dierick, van Godts genade grave van
Hollant, Zeelant *ende* heere van Vryeslant,
maeckende kennelijck mits desen onsen bryeve *reh' etc' ??*
Als 't nu aldus gesoent was *ende* Carolus Calvius
noch in 't lant was, zoo zijnder haestelijcke bryeven
gecoomen uuyt Vranckrijck, te kennen gevende

-----
hoe die Fransoysen zeer gemolesteert *ende* bedurven
worden van den Bartoenen, diewelcke 't geheele lant
van Vranckrijck ingenoomen *ende* verbrant hebben.
Dit hoorende den keyzer *ende* den conninck Carolus
Calvius heeft zeer versaecht geweest *ende*
heeft heer Wollebrant van Egmont zeer ~~gebeden~~
vriendelicken gebeden dat hij met hem derwaerts
trecken, well wetende dat hij een zeer vroem bellicoes
man was. Datwelcke den edele heere van Egmont

zeer minnelijcke gedaen heeft ende is met den coninck opgetrocken ende heeft die Bartoenen met grooter heyr cracht uuyt Vrancrijck *verdreven*, waerom den coninck hem zeer lieff hadde. Ende heeft den jongen Raetbout, Wollebrant van Egmonts joncxste zoon, zijn dochter Lucreciam, maer vijftien jaeren out wesende, tot eender eere *ende* prijje tot eene huysvrouwe gegeven *ende* die bruyloft worde met grooter pomperije in Vranckrijck gehouden.

Hyernaer heeft desen selfden keyser ofte coninck Carolus Calvius heer Wollebrant van Egmont boven alle zijne edele heeren *ende* baroenen verheeven ende hyelden hem naer dese victorie vyer jaren lanck in sijn conincklijcke hoff, datwelcke sommige van *den* heeren mishaechde *ende* leyden lagen om desen getrouwen heere te verraden. Hyeran

-----
is 't gebeurt in 't jaer ons Heeren achthondert ende acht *ende* 't sestich den xvii^{en} dach in december dat dese vertwijffelde nijdige moordenaers zijn gecomen des nachts te elff uren in den camere daer desen *edele* heere Wollebrant slyep ende hebben hem daer yammerlijcken vermoort in sijn bedde, als hij van den zelven avont goet cier gemaect hadde. Carolus Calvius dit verhoorende heeft dese verraders doen apprehenderen *ende* levendich branden. Ende is deze edele heere apud famum Dionisy, nyet verde van Parijs, met grooter eeren begraven *ende* sijn harte tot Egmont gesonden als wesendt bij sijn voorvaeders. Ende vrou Alijt sterffs 's anderen jaers daernae *ende* leyt bij haers mans harte op Raetbouts kerchoff den vierden aprilis.

Raetbout, den tweeden van dyen name, worde die vierde heere van Egmont. Hij hadde vercregen door sijn vaders vroomicheyt die schoone Lucrecia, een dochter van den aldermchtigsten keyser van Roome ende coninck van Vrancrijck Caroly Calvi. Dese *edele* heere was een wijs religioes man, als Raetbout den eersten heere, sijn groote vader, dede affbreecken dat oude huys tot Reyne-gum ende dede een ander veell schoonder maecken

-----

op die Hoeff ende sette aldaer het het hoff van Egmont, daer alle sijne ondersaten te rechte zouden comen als 't van doene ware *ende* hieruyt mach men mercken dat zij zeer dwalen dat het huys tot Egmont *ende* huys tot Rennegum één huys is geweest.

In 't jaer achthondert *ende* tachtich is dese heer Raetbout met Carolo Calvo in Italien gereyst om daer te ontfangen den keyserlijcken croon, want hem die Romeynen noch voor geen keyser wilde ontfangen *ende* daer heeft hem heer Raetbout van Egmont zoo *vromelijck* gehad dat haer alle die Ytaliaensche steden *geweldelijck* den keyser overgaven. Ende heer Raetboul worde daer genoempt om sijn vromicheyts wille den Egmonschen leuw *ende* hiernaer worde. Carolus Callvus van paus Johannes de negenste van dier name te Roomen zeer thriumpfantelijcken gecroont. Ende hiernaer is hij getrocken met alle sijn gesin in Duytslant. Ende heer Raetbout es 't Egmont bij sijn huysvrouw Lucrecia, die hij seer lieff hadde, gereyst.

In 't jaer ons Heeren doe men schreeff acht-

-----

hondert vier ende tachtich es gebeurt dat de hoochgebooren prinsesse Lucrecia, vrou van Egmont, een jonge zoon baerde *ende* zij sterff van kinde, waerom heer Raetbout desen soon noemde Doode, omdat sijn moeder doot was. Ende hij heeft sijn lieve huysvrouwe met grooter rouwen tot Egmont doen begraven aen de noortsiede van de kercke voor 't weduwenaltaer. Ende hoewell heer Raetbout hyernaer noch zeer lanck leefde, nochtans en heeft hij geen huysvrouwe genoomen. In 't jaer negenhondert *ende* twee heeft heer Raetbout *zijnen* voorvaderen gebeenten *ende* relickuien genoomen van Raetbouts kerckhoff ende dede die brengen tot Egmont in de abdije bij sijnder huysvrouwe *ende* hij is mede gestorven, achterlatende Dodonen, *zijnen* eenigen zoon, in 't jaer ons Heeren negenhondert negentien, den vierden dach augusti, doen hij een *ende* vijftich jaeren geregeert hadde. Doen sterff Raetboul *ende* leyt mede bij sijn eedele gesellinne begraven.

Dodo van dyer naeme, d'eerste van dyer naeme,

werde nae sijn vaders doot die vijffste heere van Egmont. Hij was een cloeck, verstandich man van conincklijke manieren, groot van statuere, milt van geven. Hij dede tot Egmont alle die

-----

wildernissen uytroyen ende dede daer bij sijn hoff een ander planten, daer nu in sijn alle manieren van voogelen. Hij dede oock achter het bosch maecken een vaert om naer Alcmaer te mogen varen *ende* hiernaen namp hij tot een huysvrouwe Corneliam, des hartogen dochter van Bruynswijck, daer hij bij wan een zoone genaempt Walengier *ende* een dochter genaempt Gutomia, die naermaels de heer van Leckdam tot een huysvrouwe troude. Op deese tijt op Sinte Pietersdach ad vincula, geschyeden tot Rinnegum in de heerlicheyt van Egmont een zeer lelijck moort van een lantlooper. Het is geschiet dat desen boeff voor een huysmans deure quam om een stuck broots te bidden *ende* als hij sach datter nyemant voor de hant was ende dat daer een ketell met vleysch over 't wyer hinck, es hij in getreden *ende* heeft het vleych uuyt den ketell genoomen ende heeft een jong kint, dat in de wyege lach *ende* schreyde, weder in den ketell geworpen. Maer hij wert op 't feyt gevangen *ende* heer Dodo es gepresenteert, die hem dede onthooffden, al hadde hij well quader doot verdient. Dese heer Dodo es met veell cristenenheeren mede opgetrocken om tegens die ~~Sasay~~ Sarasijnen

-----

te oorloogen, daer hij groote prijs *ende* victorie gehaelt heeft. Ende weder tuys comende, es hij tot Egmont gesturven in 't jaer ons Heeren negenhondert zeven ende 't seventich op den twintichsten dach in maye als hij acht *ende* vijftich jaeren met grooten eeren geregeert hadde, die Cornelia zeer beschreydt heeft *ende* is mede gestorven vijff jaeren naer haren man op Sinte Thomasdach *ende* leyt bij hem begraven.

Wallengier, die ~~vee~~ eerste van dyer name, heer Dodos zoon, worde gehult de zeste heere van Egmont, diewelcke een cloeck vroom man was, als zijnen vader Dodo *ende* hij heeft getrouwt tot

eenen huysvrouwe Catarinam, een dochter van den hartooge van Colchester in Engelant, daer hij bij wan een soone Gijsbrecht. De heere Walengier dede timmernerer tyen huysen tot Egmont op Zee ende zette daer zijn schamele luyden *ende* ondersaten inne, die hij hemluyden schonck op dese conditien als dat zij den *thienden penningen* van *de* vissche zoude geven het convent tot Egmont, want hij dit clooster zeer lieff hadde *ende* gaff haer mede die thiende van Egmont Binnen allen 't cooren *ende* gewassen van 't saet. Voorts zoo timmermerde hij mede bij der zee een cleyn cappelleken in de eeren van

---

Sint Agniet. Dese heere heeft eerst viantschap gecregen tegen die Vryesen omdat sij rebelleerden tegen Arnulphum, den darden graeff van Hollant, haer recht lantsheere ende hij stont den graeff van Hollant zeer getrouwelijck bij in alle periculen. Het geschiede in 't jaer ~~ons Heeren~~ negenhondert drye *ende* 't negentich dat die Vryesen in Hollant quamen *ende* verwoesten 't lant zeer, waerom Arnulphum, de graeff, met veell Hollantsche jongelingen ende bijzonder die heer van Egmont Walengier, haer met geweld tegemoet getoehen is, *ende* all 't volck zeer dorste, soo heeft die goede graeff Godt gebeden *ende* is terstont een ryviere gesprongen uuyt het dorp van Winckell op Winckelmade, die daer tot noch toe staet. Dit alsoo *geschiede*, zoo quamen die Vryesen vast aen. Daer is zeer gevochten, maar die Hollanders verlooren den strijt. Alsoo dat die graeff Aernulphus door Goods ~~geheunis~~ geheugenisse aldaer geslagen *ende* gebleven is voor sijn vaderlant. Ende heer Walengier van Egmont heeft des graven dooden lichaem genoomen *ende* heeft dat met grooter exequien *ende* statien tot Egmont in de abdije begraven. Ende hiernaer is hij weder omgetoogen *ende* heeft die Vryesen met weynich hulps die Vryesen verdreven. Deser heer Walengier was oock een zeer milt liberaell man bijzonder

---

over den armen *ende* hadde altijd sijn borse in sijn hant als hij te kercken reet. Alsoo es 't op eenen tijt gebeurt dat hij (als hij dickwils plach) te kercken zoude rijden *ende* sijn buydell vergeten

hadde, es hij weder ommegereden ende sijn
huysvrouwe, menende dat haer man van huys was,
heeft sij te doen gehadt mit een eedelman
genaempt Pieter van Renesse, want het een
oncuysse vrouwe was ende hadde lange tijt
in overspell geleeft daer haer man, den edelen
heere, nyet aff en wiste, alsoo hij een zeer eerlijck
heer was ende nyet suspitieux mitte corste. Als
als nu den heer Walengier haestich in de camer
quam getreden, heeft hij haer gesyen bij malcanderen
leggen. Sulcx zyende heeft terstont sijn swaert
uytgetoogen ende heeft haer beyde gelijck doorsteecken,
't welck een deerlick dinck was van een hartoogen
dochter ende lyet haer begraven in 't boscaegen voor-
aen. Dit gescheyde geschiede in 't jaer ons Heeren
duysent ende vier op Sinte Laurentiusdach.
Gijsbrecht, die soone die hij bij haer gewonnen
heeft, worde domproost van Utrecht, want
sijn vader nyet geheugen en wilde dat hij heere
van Egmont zoude sijn, omdat dit leelijck feyt
zijns moeders die eedele stam nyet besmetten en soude.
Hiernaes namp hij tot eenee huysvrouwe die

-----

schoone vrouw Hellenam, der marckgraven dochter
van Brandenburg, daer hij bij wan een soon, die hij
naer sijn vaders naem noemde Dodo, die naer hem
heer van Egmont worde. Dese edele heere
Wallengier sterff in 't jaer duysent ende seshien
den tweeden dach january doen hij negen ende dertich jaeren
geregeert hadde ende vrou Helena leefde noch
elf jaeren naer hem.
Dodo, de tweede van dier name, worde
de zevende heer van Egmont ende, want hij noch
zeer jonck was, zoo regierde sijn vrou moeder
met hem alsoo lanck als hij leefde. In 't jaer
duysent ende een ende twintich quamen daar een grooten hoop
Vryesen over, willende haer wrecken over den jongen Dodo
van spijt dat haer heer Wallengier sijn heer vader
gedaen hadde. Als dit Helena gehoort heeft, heeft sij als
een ~~over~~ onversaechde prinsesse moet genoomen ende een
deell volcx vergadert hebbende, es selfs in persoon,
mit manscleederen gecleet zijnde, te paerde getogen
ende heeft haer zoone onder haer sijde genoomen ende is
alsoo die Vryesen tegemoet getoogen. Ende daer is
aen beyde sijden zeer gevochten ende veell volcx verslagen.
Maer vrou Helena heeft die victorie gehadt ende
heer Dodo word gequest in sijn schouder 't welck
genesen worde. Hiernaes is Helena in grooter eeren

gestorven in 't jaer duysent zes ende twintich op Maria
Magdalenendach ende leyt bij haer lieve man
begraven.

Heer Dodo troude naer ne zijn moeders
doot Appoloniam, des hartogen dochter van Limburch,
daer hij bij wan een zoone genaempt Baerwout
ende twee dochteren, geheeten Petronella ende
Geertruyde, dair d'eene troude die graeve van
Cleermont ende die ander mijnheere van Somervelt.
Dese heer Dodo was een dick vierschooten man
ende hij hadde veell oorloogen, bijzonder tegens die
Vryesen, dat te lanck soude vallen te ~~vertellen~~ schrijven,
want rechtelijcken wort t' Egmont, Hollant ende Vryeslant
gescheyden. Hij hadde altijd victorie tegens sijne
vijanden. Hij was een rechtvaerdich heer, gelijk alle sijn
voorvaderen zijn geweest, want heer Raetbout,
eerste heer van Egmont om sijn wonderlijcke justicie
ende machticheyt van leeven, vercreech hij tot een wapen
zes gulden winckellhaecken in een roet velt. Dese
heer Dodo sterff in 't jaer ons Heeren duysent vier ende
't seventich den thienden dach marty als hij die heerliche[yt]
van Egmont acht ende twintich jaeren geregeert hadde
ende hij worde begraven in de abdije bij sijne voorvaderen.
Ende vrou Appolonia sterff des anderen jaers daer-
aen den eersten septembris ende leyt bij haeren man
begraven.

Barwout, d'eerste van d'yer name, een zoone
van heer Dodo, den tweeden van dier naeme, worde
den achtsten heere van Egmont ende hij hadde tot
een huysvrouwe Heliovoram, des graven dochter van
Oisternoult, daer hij bij wan twee zoonen, te
weten den jongen Baerwout die naer hem heer

-----

worde ende heer Steffanus, den vijften abt
van Egmont. Dese abt Steffanus was een fijn man
ende oock een-zeer geleert man. Hij dede schrijven veell
costelijcke boecken die men noch meestendeell in de
abdije syen mach ende men verteelt veell van sijn
deuchdelijcke wercken ende van sijn wonderlijcke
barmharticheyt vint men veell geschreven. 't Es gebeurt
datter een dieff quam in 't convent op een tijt van
Egmont ende als hij sach datter drye tonnen boter
lagen op 't hoff, soo heeft hij een cleyn schuytken
genomen ende is met die booter wechgewaren. Dit
vernemende, die kelderbewaerder van 't clooster heeft

den dieff doen vangen *ende* hem laten presenteeren den abt van 't clooster, menende hem alsoo den waerlijcken heere over te leveren om te doen sterven. Dit syende den abt Steffanus dat den kelderbewaerder zeer verstoort was, heeft hij geseyt tot hem in presentie des dieffs: 'Mijn broeder, waerom sijt ghij aldus gestoort, hebt ghij noyt de dagen uwes levens tegens Godt almachtich gesondicht? Certeyn wilden wij ons levent well doorsyen. Wij souden wij souden altijd mede well genade begeeren. Daerom en laet ons nyet veroordelen opdat wij veroordeelt en worden *ende* gaet. Ick gebiede dat u. *Ende* geeft desen man drye mudden tarwe tot sijnen booter. Het is quaet booter zonder broot te eeten.' Noch veell meer teecken van barmharticheyt worden van desen abt Steffanus gelesen. *Ende* hij sterff in 't jaer elffhondert *ende* vier naer sijn vader

-----

ende voor sijn broeder Barwout. Maer den ouden heer Barwout leefde in grooter vrede *ende* hadde sonderlinge geen oorloogen, want hij was een vreesamich heer *ende* sterff anno duysent drye *ende* 't negentich op Sinte Maertensavont doen hij xix jaeren geregeert hadde *ende* is begraven bij sijn lieve gesellinne die twee jaeren vóór hem gestorven was.

Die jonge heer Barwout worde naer sijn vaders doot die negenste heere van Egmont *ende* dese was een uytgenoomen devoot man, heylich van leven gelijck heer Steffanus den abt, sijn broeder. Dese heer Barwout vercreeg aen graeff Floris van Hollant dat hij sijn leen met sijn naercomelingen souden mogen versoecken aen den abt van Egmont. *Ende* dit dede hij uyt grooter devotien, want hij den abt, sijn broeder, *ende* het convent zeer lieff hadde *ende* hij was een beschermer *ende* bewaerder des cloosters van Egmont. Dese godtvruchtige heere hadde groot discoort met heer Hugo van Watersteen, diewelcke sijn deuchdelijcken wercken zeer benijde alzo dat hij hem begeerde te krencken aen sijn lijff *ende* goet. Het is geschyet op eenen tijt dat de heere van Watersteen opgemaect hadde een boos mensche die den edelen heer Barwout in 't geven van een bryeff doorstecken soude. Maer Cornelis, brouwer op de Hoeff, dit vernoomen hadde, heeft hij desen boeff bespriet *ende*, gevangen sijnde, worde gepijnicht *ende* heeft geleden hoe dat hij

-----
hij den edelen heere van Egmont doorsteecken soude hebben, maer de goede heer Barwout heeft hem nyet alleen vrijgelaten, maer heeft hem nyet alleen vrijgelaten, maer heeft hem oock mede van den hoofden totten voeten vercleet ende heeft hem gelt in sijn buydell gegeven ende hen ~~roer~~ verwondert heeft van den edelen heere van Egmont sijn goetheyt *ende* heeft terstont peys *ende* ende vrede aen hem gesocht, bekenne*nde* sijn eygen schult. Dese heer Barwout hadde te wijve Resmondamis, een dochter van den graeff van Vlaenderen, daer hij aen wan drye zoonen, Aelbert, Dodo, Warboldum, die all t'samen ridders geslagen worden van graeff Floris van Hollant. Dese goeden heer Barwout sterff in eenen slach geslagen bij 't huys te Vroonen in 't jaer ons Heeren elffhondert *ende* veerthien doen hij een *ende* twintich jaren geregeert hadde, op den maydach. *Ende* vrou Resemonda leefde een halff jaer naer haer man *ende* sterff daer voor Alderheyliгенаvont.

In 't jaer elffhondert vier *ende* twintich worde die Buyrkerck van Egmont Binnen getimmert.

In 't jaer elffhondert *ende* veertich sterff Jan van van Tijden *ende* was out dryehondert een *ende* 't sestich jaren, *ende* hadde geweest een schiltman van den grooten Carell van Vranckrijck.

[in marge:] Welcken naem
hem gegeven was,
alzo ick dencke,
overmits sijnen
groten ouderdom.
Ick dencke oock dat
van hem dit segwort
gecomen is, 't welck men
gemeyn*lijck* seyt: 'Jan, Jan betrouet u up Godt.'

Desen Karel was keyser genaempt keyser Charlemagne.

Heer Albert van dier name, die eerste *ende* den outsten zoon van heer Barwout, worde die thiende heere van Egmont. Hij was een cloeck man

ende een oorloochsman. Hij hadde te wijve
 Antonette, des graven dochter van Hennegouwe.
 Dese heere hadde veell bloedige oorlogen
 tegen die felle Vryesen die hij dryemaell met sijn
 broeder Dodo *ende* Warboldo uuyt den lande dreeff,
 waerom graeff Floris van Hollant hem zeer
 lieff hadde *ende* maecte hem stadthouder over
 geheell Hollant. Maer 't is gebeurt in de winter,
 dat dese heer Aelbert voors. quam over 't ijs in 't
 jaer ons Heeren elffhondert acht *ende* tsestich
 om die Vryesen te vervolgen, *ende* sijn paert brack
 in 't ijs *ende* jammerlijcken vermoort, wyens
 doode lichaem werde tot Egmont gebracht
ende worde te met meer eedele heeren die daer
 mede gebleven waren van graeff Floris *ende*
 zijnen broederen zeer droeffelicken begraven als hij
 die heerlicheyt van Egmont vier *ende* vijftich
 jaeren hadde geregeert. Sommige meenen dat desen
 heer Aelbert met Arnulphen, grave van
 Hollant, op Winckelmade verslagen was, dan
 dese dwalen als ick hier me bewesen hebbe.
 Als nu den eedelen heer aldus verslagen was,
 zoo en wilden de gemeente nyet wachten naer
 Antonettes heer Aelberts huysvrouws baringe,
 maer hebben daernaer joncheer Dodo, heer
 Aelbrechts broeder, gehult, want in 't land
 seer qualijck stondt deser tijt.

 Dodo, de darde van dier name, worde eendrach-
 telijcken van die van Egmont gemaect die elffde
 heere van Egmont. De sommige reekenen hem nyet
 in die lijne *ende* rechte stam *ende* heere van Egmont.
 Nochtans alsoo hij een gehult heer was *ende* heer
 Wouter, sijn broeders zoene, ~~ny~~ noch nyet gebooren
 en was, zoo behoer men hem mede onder die heeren
 te stellen. Dese heer Dodo was een cort dick
 man *ende* hadde eene grooten buyck met dicke beenen.
 Hij was een lyefflijck heer *ende* eer lyeffhebber
 der relegien *ende* mede een goet vrunt van 't convent
 van Egmont, alsoo hij een advocaet van 't convent
 van Egmont genoempt werde *ende* een beschermer.
 Hij hadde mede een strijt tegens die Vryesen, daer
 Warbout, sijn broeder, in verslagen werde in 't
 jaer elffhondert negen *ende* 't sestich den tweeden
 may. In 't selffde jaer heeft hij gehoort dat
 Antonettes, sijn broeders huysvrouw, was bevallen
 tot Bergen in Henegouwe van eenen jongen zoon
 die Wouter genaempt worde, waeromme heer

Dodo geen huysvrouwe en namp omdat die heerlicheyt van Egmont op zijn broeders zoon een rechte erffgenaem weder sterven soude. Sulcx dat dese heer Dodo sterff sonder wijff ofte kinderen in 't jaer ons Heeren twaliffhondert op Sinte Stevensdach, zeer out sijnde van jaeren, ende heer Wouter was bij sijn levenden lijve gehult den twaliffsten heere van Egmont. In 't jaer twaliffhondert *ende* een sterff Antonette *ende* worde te Valencijn begraven

-----

ende haer hart worde tot Egmont gebracht *ende* bij haer man begraven op Sinte Andriesdach.

Wouter, die eerste van dyer name, heer Aelberts zoon, worde nae sijns vaders doot *ende* bij heer Dodo zijns ooms leven, als een rechte erffgename sijns vaders, die twalifste heere van Egmont *ende* hadde te wijve des graven dochter, want zij doetertijt noch geen hartooen en waren van Gelre, een suster van graeff Otto van Gelre, *ende* was een zeer liefflijcke vrouwe *ende* heeten Clementia. Dese heer Wouter was een wonderlijck man, zeer haestich *ende* toornich ~~man~~ van natuyere, maer goet te versoenen. Sijn gesten *ende* wonderlijcke feyten sijn bijnae onmoegelijck te schrijven. Hij was een lanck man van statuyre *ende* hadde ~~ge~~ een geluwen baert mit een gecrult hoofd *ende* hij was alsoo haestich dat men hem noempde den Quaeden Wouter. Hij stelde hem terstont tegens den abt van Egmont dyen hij nyet ander plach te hieten dan een luyscappaert, noch hij woude oock zijn leen nyet versoecken van den abt als sijn voorvaderen gedaen hadde, maer 't ontnamp 't convent de thiende van den vissche op 't zee met noch sommige andere prevelegien van sijn voorvaderen gegeven. In 't jaer ons Heeren twaliffhondert *ende* drye sterff graef Dierick, die twaliffste grave van Hollant, wyens vader Florentius met Godefrido van Bouillon *ende*

-----

ende andere Cristenen heeren te Jerusalem waren, en leyt in Anthiochien begraven. Dese graeff en liet geen soon achter *ende* sijn dochter Ada hadde getrout, alleen bij haer moeders consent, Lodovicum, den grave van Loon, *ende* deese

grave van Loo begeerde te zijn grave van Hollant.
Maer heer Wouter van Egmont *ende* heer
Philips van Wassenaer mit heer Willem van Teylingen en wouden dat nyet
consenteeren *ende* hebben ontbooden heer Willem, die men
heeten Sonder Lant, grave van Oistvryeslant,
een broeder van graeff Dierick *verseyt*, want
sij *ende* begeerde van geen vrouwe geregeert
wesen. Dit hoorende, graeff Willem Sonder Lant
quam met macht van volck in Zeelant daer
hij ontfangen werde voor een graeve. Maer
Lodewijck van Loo, dit vernemende, es met macht
van volck tot Egmont gecoomen *ende* daer is
dapperlijcken gevochten. Maer die graeff
Lodovicus hadde de victorie *ende*
graeff Willem soude gevangen geworden
hebben, maer worde gehevelt in een schip op de
strant onder die harincknetten. ~~Aldus~~-dit.
Aldus geschiede heeft heer Wouter van
Egmont *ende* heer Philipus van Wassenaer
geheell Hollant beset om de graeff van Loo
daer uuyt te keeren, daer graeff Willem zeer
blijde om was. Maer den graeff van Loo heeft
tot hem gecregen den bisschop van Utrecht,

-----

den hartoge van Barbrant *ende* meer groote heeren *ende*
hebben Hollant zeer verwoest. Ende die grave van Loo
is selffs tot Egmont gecoomen *ende* heeft de
dat dorpe noch de abdije geen schade gedaen.
Maer hij heeft heer Wouters huys verbrant,
waerom heer Wouter zeer toornich was. Ende
hij, heer Wouter, heeft vrouw Ada, des graven
huysvrouwe, gevangen *ende* tot een tot Leyden in een zeeckere
bewaringe geseth. Ende daernae heeft heer
Wouter van Egmont met alle sijn adherenten
schandelijcken verdreven. Waerom graeff
Sonder Lant gecoomen es met sijn huysvrouwe
ende al sijn gesin tot Alcmaer *ende* heeft in 't
laten hulden een rechtssuccesseur van graeff
Dierick, sijnen broeder, *ende* is alsoo geworden
grave van Hollant, Seelant *ende* heere van
Vrieslant, waeraff hij heer Wouter van Egmont,
die hem daertoe geholpen hadde, zeer hoochlijcken bedancte.
Maer hij heeft hem dat naermaels qualijck
geloont, als men noch hooren sall. In 't jaer ons Heeren
~~twael~~ twaliffhondert *ende* vijfve zenden heer Franco, die
vijffde abt van Egmont, die in Dyerick van
Rietwijcx huys slyep, want sijn eygen huys was
verbrant van den grave van Loon, 't volck om

heer Wouter van Egmont in Dyerick van Ryetwijcx huys te vermoorden, want de abt door quaden raet opgemaect was. Maer, alleen de abts volck quam, heeft Dierick van Rietwijck den eedelen heer Wouter van Egmont opgewect van den beede op den Heyligen Karsnacht hem te

-----

kennen geven dat hij gehoord hadde. Terstont es heer Wouter opgestaen zeer haestelijcken *ende* heeft zijn volck al t' samen in 't harnasch gedaen *ende* is den abts volck tegen gereden *ende* sij hebben zeer gevochten op den plaets die ~~nyet~~ metertertijt den Crijt heet. Ende de heer van Egmont heeft des abts volck *geweldelijck* gejaecht. Ende daerenboven heeft hij uuyt groote toornicheyt des abts moolen *ende* stellagie (die de grave van Hollant daer hadde) aengesteecken, 't welck den abt van Egmont den grave van Hollant geclaecht heeft, die hem beveynsde of ofte hij hem nyet aengetrocken en hadde en sweech all stille.

Maer in 't zelffde jaer daeraen volgend op jaersavont quam graeff Willem Sonder Lant zelffs te paerde met grooter menichte van volck *ende* heeft den eedelen heer Wouter van Egmont zeer schandelijcken gevangen *ende* hebben hem genoomen uuyt Dierick van Rietwijcx riddershuys *ende* heeft hem gevangen gebrocht op 't huys te Hemskerck, 't welck een groote ondancckaerheyt was van graeff Willem, want hij nyet en gedachtech en was die deucht die hem van *den* eedelen heere van Egmont geschiet was. Als Als heer Wouter nu aldus gevangen lach *ende* well naerstelijcken bewaert worde, soo es 't dat tot Egmont uuyt een huys sijn gecoomen vier broeders

-----

als Jan, Cornelis, Pieter *ende* Jacob. Die gebroederen als schilltboortige vroome mannen sijn gecoomen op Sinte Pontiaensnachte met bijlen, cuysen *ende* codden voor 't huys te Hemskercke *ende* sij hebben aldaer soo grooten misbaer *ende* rumoer gemaect in de nacht dat de waeckers op 't huys meende datter die heele werelt voor lach *ende* sij hebben elcx een veynster gesocht om een goet heencomen te mogen krijgen. Dit syende de broeders dat de waeckers vlooden,

hebben sij te veynsteren al t'saemen bijnae gelijcke ingecoomen ende hebben daer vijftien waeckers, die begeerden te vlyen, noch dootgeslagen. Ende hebben heere losgemaect ende in deesen selffden nacht tot Egmont gebracht. Ende heer Wouter heeft van dese vier gebroeders eedele mannen gemaect *ende* heeft haer namen ofte titulen gegeven. Als die eerste in de camere daer heer Wouter gevangen lach, gesprongen weeste, heeft hij hem genoempt Jacob van den Camere. Ende Jan die den bijll meest gebruyct hadde, Jan Bijll, heeft genoempt Jan Bijll. Ende Cornelis die zeer geclopt hadde, heeft hij genaempt Cornelis Clopper ende Pieter ~~g~~ worde naer sijn cuys ofte codde genaempt Pieter Codden. Ende dese familie houden noch op huyden desen namen. Als graeff Willem dit hoorde, heeft hij zeer gram geweest *ende* heeft heer Wouter van Egmont veel dorpen benoemen *ende* oock zeer gemolesteert. Ende in 't zelffde jaer in de maent octobris es Franco die abt, die 't spell gerocktent hadde, gestorven.

Ende heer Wouter heeft sijn huys veel schoonder gemaect dan 't tevooren was *ende* heeft bij sijn huysvrouwe gewonnen een soone, dien hij Gerrit noempde, ende geen twee als sommige meenen. Hiernaer heeft hem heer Wouter ganselijcken tot ~~ve~~ vrede gegeven ende is gestorven an een cortse in 't jaer twaliffhondert *ende* achte den xiiii^{en} dach in september, als met heer Dodo, zijn oom, de heerlicheyt van Egmont xl jaeren geregeert hadde. Hij heeft het Heylich ~~Lant in~~ Graff mede in sijn leven versocht *ende* leyt tot Egmont begraven in die Buyrkercke ende Clementia sterff mede in 't zelffde jaer op *Sinte* Silvestersdach *ende* worde bij haren man begraven.

Gerrit van dyer name, de eerste heer Wouters zoon, werde die darthienste heer van Egmont *ende* was een devoot *geestelijck* man *ende* nyet ~~haestelijck~~ haestich gelijk sijn vaeder, maer zeer sacht van natuyere *ende* te wijve Sandrijn, des graven dochter van Nassau, daer hij bij wan Wouter, die naer hem heer worde, *ende* Lubertum, heer abt van Egmont, *ende* noch drye andere zoonen als Wouter de joncxste die 't Joncxste Kint genaempt werde, Arent *ende* Nicolaes van Egmont. Dese alle drye waren mede vroomen ~~burgeren~~ ridderen ende hier quam een groot geslachte off in Hollant dat te lanck

soude vallen om te beschrijven. Maar Lubertus, den
abt van Egmond, sterff in 't jaer XII^C ende XLXIII
den vijffden augusty. Dese abt was de eerste
die de mijter ende bisschopshabijte ontfinck ende hij

-----

en hij heeft gegeven uyt sijn eygen patrimonio
dat die relogiosen altijd wijn souden drincken ende terwen-
broot eeten souden ende hij was oock vice-cancellarius
van graeff Willem van Hollant. Hij leyt begraven
bij abt Steffanum die mede van *den* huuse van
Egmont was. Ende heer Gerrit, sijn vader, is getrocken
uuyt devotien om 't Heylich Graff te besoecken tot
Jerusalem ende is onderwege gesturven als hij negen
jaeren geregeert hadde ende worde in 't Heylich Lant
begraven in 't jaer ons Heeren twaliffhondert ende
zeventhien den twintichsten february ende vrou
Sandrijn zes jaeren naer haer h. man den vijffden
novembris ende leyt begraven tot Egmont
in de Buyrkercke bij heer Wouter, haer mans vader.

Wouter, die twee van dyer name, heer Gerrits
zoone, worde die vierthienden heere van Egmont ende
hadde tot een huysvrouwe Malesinam, des
lantgraven dochter van Hessen, daer hij een soone
bij wan die hyete Willem. Ende heer Wouter was een
oprecht fijn jongelinck ende was zeer well
gesien bij den grave van Hollant, maer hij was
noch geen ridder geslagen, want hij ~~was~~ sterff jonck
in 't jaer ons [Heeren] twaliffhondert ende XXIII den xx^{en}
may 't welck te beclagen is was ende hij werde
met grooter rouwe begraven tot Egmont in die Buyrkerck
als hij zeven jaeren geregeert. Ende vrouwe
Melesina sterff in 't jaer XII^C ende XXXI ende
leyt bij hem begraven.

Willem, die eerste van dyer name, worde
den xv^e heere van Egmont ende was een cloeck fris
man die anders nyet en begeerde dan te oorloogen.
Hij nam te wijve vrouwe Badeloch die zeer schoon was,
welcke hij ghenoomen heeft tegens sijne moeders
wille ende was een dochter van den heere van Aemstell.
Hij wan aen haer een dochter, die jonck sterff, genaempt
Maria ende een zoon, Gerrit genaempt, die naer hem
heer worde. Dese heer Willem was mede een devoet
man ende hij gaff hem wederom onder den abt Lubertum
sijn oom ende hij worde een vrient ende beschermer

van der abdije van Egmont *ende* een leenman des heyligen man *Sint* Aelbrecht. Dese heer dede fundeeren *ende* wijen een cappelle voor den huys *ende* sloote van Egmont van den eerweerdigen bisschop van Luyck, genaempt heer Harmen, in de eere van Sinte Catarina in 't jaer ons Heeren twaelffhondert XXXI *ende* dede in dese capelle alle dagen misse.

In 't jaer ons Heeren XII^C XXXIII trock heer Willem met veell edele heeren naer Stadurgerlant, want want de Stadurgers ongeloovich waren *ende* paus Clement hadde daer ~~terry~~ 't cruys opgerecht, *ende* daer worde dese edele *ende* doorluchtige heere naer veele naer veell groote schermutsinge verslagen in 't selfde jaer op den zeventhiende dach may. *Ende* sijn hart worde tot Egmont gebracht *ende* leyt in die cappelle begraven *ende* hadde thien jaeren geregeert. *Ende* vrou Badeloch sterff in 't jaer ~~ons Heeren~~ XII^C XLIII den vijffden dach may *ende* leyt bij haer mans harte in de cappelle.

Gerrit, die tweede van dier name, worde den zestyenden heere van Egmont. Hij namp tot een huysvrouwe Elysaabeth, des heeren dochter van Montfoort, want hij haer om ~~haer~~ zeer op haer versot was. Dese heer was mede een getrouwe vrient der abdije van Egmont *ende* hij hadde groote devotie totten heyligen man Sinte Aelbrecht wyens lichaem hij seer te ~~dienen~~ visiteeren plach mit eedele offerhande. Hij wan bij sijn beminde huysvrouwe, die naer sijn vader noempde Willem, *ende* heeft twee maell dat Heylige Graff te Jerusalem versocht *ende*, als hij den tweeden maell zoude reysen, namp hij sijn huysvrouw *ende* sijn soon Willem mede, *ende* alles hij te Milanen quam *ende* souden naer Venetia trecken, es hij gelogeert geweest bij den hartooge van Milanen, dewelcke een schoone dochter hadde, Blancke Maria genaempt, die noch ongehylic was. *Ende* dese, merckende dat joncheer ~~Wee~~ Willem Gerritszoon een schoon lieflijcken jongelinc was, es met sijnder lieffde ontstecken geweest *ende* heeft dat den hartooge, haer vader, te kennen gegeven diewelcke heer Gerrit, jo[n]cheer Willems vader, hier affgesproocken heeft *ende* zij sijnt blijdelijck eens geworden *ende* hebben daer met malcanderen triumphe bruloft gehouden. *Ende* Blancke Marye es met haer gevaren om 't Heylich Graff mede te versoecken. *Ende* als sij nu met malcanderen daer geweest hadden *ende* wederom quamen, soo is 't gebeurt dat die patroon, dat es

opperste schipper van der geleye, wilden te Candien aenvaren om victualie te halen. Ende syet, in 't aencomen es de geleye in de haven gebroocken ende all

-----

ende all 't volck es verdroncken uuytgeseyt acht menschen. Joncheer Willem, heer Willem, heer Gerrits soone van Egmont, meynende dat sijn vader hem selven well helpen mochte, ende heeft sijn vrouw moeder ende met sijn huysvrouwe gebercht ende sijn vader is verdroncken, daer sij all t'samen om ~~schreyden~~ geschreyt ende om geweent hebben ende hebben hem met grooter rauwe begraven op Candien in 't minnebroedersclooster in 't jaer XII^C XLII den xxv^{en} decembris als hij acht jaeren geregeert hadde.

Willem, die tweede van dier name, als hij van 't Heylige Lant thuis quam, worde hij den xvii^{en} heer van Egmont ende hadde te wijve Blancke Marya, des hartoogen dochter van Milanen. Dese heer was bij graeff Floris van Hollant als hij van heer Gerrit van Velsen, heer Harmen van Wouden, Gijsbrecht van Aemstell, Willem van Teylingen jammerlijcken verraden ende vermoort worde. Ende hij heeft oock met den Kennemers dese verraders gevangen ende heeft dat huys te Muyden ende te Cronenburch, die heer Gerrit van Velsen toequamen, nedergeworpen. Graeff Floris van Hollant hadde dese heer Willem altijd zeer lieff ende hadde hem gemaect stadthouder van Hollant, Zee-lant ende Vrieslant ende heeft hier bryeven affgegeven St. t' Sinte Aelbrechtsberch anno XII^C LXXXIII. Dese deurluchtige heere heeft geteelt bij sijn huysvrouwe Blancke Maria, die men oock mede Ada van Milanen noempde, Gerrit, die naer hem heere worde, ende twee dochteren, Alijt, die getrouwt heeft die eedele heer Jacob van Lichtemburch, ende

-----

Marya, die getrouwt heeft heer Heyndrick van Borssele. In dese tijde is 't gebeurt anno XII^C XCVI als datter is geweest een reuse genaempt Claes van Kyeten, gebooren van Sparwoude ende die was al soo groot dat die grootste man in Hollant onder sijn armen mochte deurgaen. Hij hadde schoenen dat vijff gemeene mannen haer voeten daer gelijcken mochten insteeken. Die vrouwen ende die kinderen waeren zeer vervaerd ~~##~~ voor hem, want sij hem nyet van vooren dorsten aensyen. Heer Willem van Egmont heeft

heeft desen Claes ~~van~~ Kieten opgenoomen ende in 't jaer ons Heeren XII^C XCVI, als heer Willem met heer Heyndrick, burchgrave tot Leyden, heer Dierick van Brederoede ende die abt van Egmont in Engelant trocken, heeft heen hij hem medegenoomen h, daer hem die Engelsche zeer aff ~~verwond~~ verwonderden. Ende dese vier heeren zijn van den connuck van Engelant, Eduwaert, zeer *vrydelijcken* ontfangen ende zij hebben joncheer Jan, graeff Floorisz. zoon van Hollant * des conincx Edewaerts dochter getrouwt hadde. Hij es gehult hiernaer grave van Hollant, Zelant *ende* heere van Vryeslant *ende* hij sterff corts daerna tot Haerlem sonder kinderen ende ~~tegra~~ 't graefschap van Hollant sterff aen den graeve van Henegauwe. Heer Willem van Egmont, zeer out wesende, dede sijn soon, heer Gerrit, hulden voor een heere van Egmont *ende* hij is gesturven in 't jaer XIII^C *ende* ~~ve~~.viere

[in marge:

*uuyt Engelant

gebracht in Zeelant,

als hij]

-----

als hij vier *ende* 't sestich jaeren die heer etc van Egmont geregeert hadde, den xxix^{en} marty *ende* worde in de abdije tot Egmont begraven. Ende vrou Ada, die in Italyen Blancke Maria heeten, sterffs in den jare twaelffhondert zes *ende* 't negentich voor haer man *ende* sij besprack 't convent van Egmont, daer sij begraven leyt, een pont vlaems 's jaers eeuwige renten.

Gerrit, de darde van dier name, worde die ~~aekte~~ achthiende heere van Egmont *ende* hij en was nyet meer dan negendalve jaer heer, want hij jonck sterff. Hij hadde te wijve Elisabeth, des heeren dochter van Strenen, daer hij bij wan ~~drye soonen~~ joncheer Willem, joncheer Wouter *ende* joncheer Nicolaes, alle drye ridders *ende* de sommige meenen dat desen heer Gerrit vóór sijn vader sterff, *ende* de sommige seggen dat hij bij sijn vaders levent gehult worde, te weten een halff jaer voor heer Willem sterff. Ende is 't alsoo dat hij voor sijn vader gestorven is, zoo en behoort men hem niet te tellen onder de heeren van Egmont. Het was een onversaecht vrolick man, hij sterff *haestelijck* in 't jaer ons Heeren

darthienhondert *ende* twaliff, den darden dach july
ende worde tot Egmont in de abdije begraven bij
sij[n] huysvrouwe.

Willem, die darde van dier name, worde den
xix^{en} heere van Egmont *ende* hadde te wijve
Margrietam, des graven dochter van Blanckenheym,
daer hij geen kinderen aen en wan, want sij
onvruchtbaer was. De sommige willen seggen dat
heer Wouter, hiernaer geschreven, een soone was
van heer ~~Wouter~~ Willem. Dese heer Willem was
zeer genadich *ende* barmhartich alsoo dat hij
sonderlinge geen oorloge en hadde in sijn leven,
maer hij regeerde 't lant in grooter vreden. Op
desen tijt was Egmont schoonder *ende* beter dan
eenige stadt in Hollant *ende* daer woonden
oock veele edele ridders *ende* schiltmannen,
als te weten Jan van Renesse, Heyndrick Crevel,
Cornelis van Sonnevelt, Warnae van
Raephorst, Adriaen van Rietwijck,
Claes Banjaert, dewelcke al t' samen rijcke
eedele joncheeren waren. *Ende* die Coddens,
Bijls, Cloppers *ende* Camers worden oock onder
die welgebooren mannen gereeckent. *Ende* in 't
jaer ons Heeren XIII^C XII den darden july sterff
heer Willem, joncheer *ende* niet ridder, als hij
acht jaeren geregeert hadde *ende* leyt tot
Egmont in de abdije begraven. Het oude
boeck, daer dese uuytgenoomen sijn, is in't lese-
blat zoo seer verduystert *ende* gereten van
ouderdom alsoo datter alle ~~dynek~~ dinck nyet
perfectelijcken van desen heer Willem *ende* vrou
es mach lesen, sulcx dat men niet seecker en weet of
Wouter hiernaer volger sijn soone ofte broeder was.

Wouter, die darde van dier name, word die
twintichste heere van Egmont naer heer Willem,
sijn vaders ofte broeders doot. Hij was een vreesaem
heere gelijk heer Willem van Egmont. Hij en conde
hem met geen strijden *ende* oorloogen behelpen.
D' welck een bederfenisse van Egmont was want
in 't XIII^C *ende* XV sijn die Vriesen geweldelick overgecomen
ende als heer Wouter vluchte tot Haerlem, hebben sij
Egmont met die Hoeff tot den gront toe affgebrant,
't welck een eeuwige schade was voor 't lant van
Egmont. Want nae dese brant zoo sijn dese

voorgenoemde mannen bijnae met alle die rijckdomme[n] uuyt Egmont gevaren om tot Haerlem ofte tot Leyden te woonen. Dese heer Wouter hadde te wijve vrou Beatrix, des hartogen dochter van Durtuchem uuyt Schotlant, daer hij aen wan eenen soone, joncheer Jan, die naer hem heer worde ende was een vroom jongelinck. Ende heer Wouter sterff in grooter tribulatie de anno XIII^C ende XXI den darden decembris, als hij negen jaeren geregeert hadde. Ende is die ~~laetste~~ laeste heere die tot Egmont inde abdije begraven is ende vrou Beatrix sterff twee jaeren naer haer man ende leyt bij hem begraven aen de noortsijde van den kerck.

In 't jaer ons Heeren XIII^C ende XLVII worde tot Egmont een kint gebooren met een hoofd, vier armen, vier beenen.

Jan, die eerste van dier name, worde naer Wouter, zijns vaders doot, den xxi^{en} heere van Egmont. Hij was een vroom, onversaecht heere. Hij timmerde ende repareerde Egmont wederom naer sijn *vermogen*, maer nyet soo schoon als 't van te vooren geweest hadde. In sijn tijt stont op 't vermaeledijde spell ofte partij van Hoecx ende Cabeliaus tot een bederffenisse des gemeene lants. Dese edele ende vroomheere Jan van Egmont troude tot een beder huysvrouwe een eenige leendochter van den *edele* heere van Iselsteyn, Jolentam ofte Giuda, wyens dochter geheeten Maria, een dochter van heer Guido, broeder van heer Jan van Heenegouwe. Ende dese heer Guido worde naer sijns huysvrouwen doot bisschop van Utrecht. Ende hij was mede geroepen tot den generale consilium in Viennoys van den paeus Clement die vijffde ende overmits des cooninx van Vranckrijcx middelen ende sijn broeders Jan, grave van Heenegouwe, Hollant, Zeelant etc. Soo gaff hem den paus de cardinaelshoet die heer Guido ontseyde. Hij sterff in 't jaer XIII^C ende viere den xxviii^{en} ~~July~~ juny, ende sij eenige dochter Maria gestorven sijnde, is die heerlicheyt gestorven op joffrouw Guida, heer Jan van Egmont huysvrouwe *subscripsit*.

Als die dulle graeff Willem van Hollant het lant regeerde, esser een groote distractie ende discort tusschen hem ende Margriete van Beyeren

geresen, zijn vrouw moeder, want Margriete van

Beyeren begeerde dat graeff Willem, haer ~~sijn~~ soon, haer *jaerlijcks* soude opbrengen tot haer taeffel xv^m France croonen, 't welck graeff Willem onmogelijck was te doen. Aldus is tusschen die moeder ende 't kint grooten oorloch opgestaen ende in 't jaer XIII^C een ende vijftich hebben sij malcanderen slach gelevet in Seelant, daer die moeder victorie hadde. Ende graeff Willem is zeer bedruet gecomen bij heer Jan van Egmont ende heere tot IJselsteyn om hulp. Ende heer Jan, ~~van~~ barmhartheyt hebbende mit graeff Willem, heeft zijn moeder wederomme een oorloch opgeseyt. In 't selve jaer op *Sinte Maertensdach* in de zoomer is daer geschiet alsoo bloedigen slach te scheepe op die *Mase*, dat desgelijcx voor noch naer in Hollant noyt geyen ofte gehoort en is. Als dese slach geschiede, worde omtrent Egmont gesien ruyters te paerde in de lucht tegens malcanderen *vreeselijck* steecken In desen slach hadde graeff Willem de victorie, meest deur hulpe van den heere van Egmont. Ende Margrieta is gevluet in Engelant tot haer suster de coninginne, ende hier worden veell heeren gevangen, bijsonder de heere van Brederode, die tegens den graeff Willem geweest hadde. Nae desen slach *ende* vloyde de *Mase* in ~~drye~~ drie dagen nyet dan root bloet. Door dese victorie worde heer Jan van Egmont *ende* Iselsteyn zeer verheven ende hij heeft gewonnen aen zijn huysvrouwe Guiote vijff zoonen ende ses z dochteren. Die eerste soon, Arent, die nae zijn doot heer worde. Die tweede, joncheer Jan, die te wijve nam joffrouw Wilhelmina, vrouwe van

-----

Waterinck, ende hij sterff vijff jaer voor heer Jan, sijn heer vader. Die darde hiete Gerrit *ende* van desen sijn gecomen die heeren van Naeltwijck die nu sijn. Die vierde hiete Willem ende was heer van Soetermeer ende liet achter Jan *ende* Arent. Die vijffde hiete Aelbrecht ende was cononick tot Utrecht ad Sanctum Mariam. Die eerste dochter, Lucretia genaempt, troude die heer van Vianen, daer hij aen wan drie dochteren. Die outste troude die heere van der Veer, die andere die heer van Brederode Walraven,

die darde de heere van Nieuwrode. Die tweede dochter, Barta, troude de heere van ~~Culenbueh~~ Culenburch ende dese teelde bij haer man negen kinderen, daer heer Sweer, bisschop tot Utrecht, een off was. Die darde dochter troude die burchgrave ~~tot~~ van Leyden, heere van Wassenaer. Die vierde, Catrina, troude n[iet]. Die vijffde, Anthonia, was een clarisse t[e] 's Hertogenbossche. Die jongste etc. debet plus adesse. Hiernaer heeft dese *edele* heere Jan van Egmont een strijt gehadt tegens de heere van Beunschoten ende belejde oock 't huys die Nieuvelt als men in de cronycke van Hollant ~~soecken~~ soecken mach, want daer op 't het lancxste verhaelt is. Dit geschiet sijnde, heeft hij gesticht een clooster tot IJselsteyn van *Sinte* Barnardus oorden, dat hij rijckelijcken begaeft heeft met sijn eygen renten. Ende hij is gestorven in 't jaer ons Heeren XIII^C 't seventich den xxvii^{en} dach in december als hij

-----
negenendeveertich jaer geregeert hadde. Ende leyt bij sijn huysvrouwe tot IJselsteyn begraven ende was altijd een victorieus heer

Arent, die eerste van dier name, worde naer sijn vaders doot die twee ende twintichste heere van Egmont ende hadde te wijve vrouw Jolentam, des graven dochter van Limmegen op den Rijn, daer hij twee soonen bij wan als Jan *ende* Willem. Dese was een wonderlick man ende heeft veell goets gedaen in sijn leven. Noch soe heeft hij den genen geweest die eenen graft heeft doen schieten om 't huys t' Egmont ende een nyeuwe vaert om tot Alcaer te varen. Hij heeft oock 't dorp van Egmont oock seer merckelicken doen verbeteren. Ende hij heeft het capelle, dat heer Wallengier doen maecken hadde voor 't huys t' Egmont, affgebroocken ende heeft daer een schoonder doen maecken. Ende hiernaer is hij gerust in 't jaer ons Heeren XIII^C ende negen den eersten dach in aprill. Als hij gerust was es hij tot IJselsteyn begraven. Ende vrou Jolenta sterff in 't jaer XIII^C XXXIII den xxviii^{en} aprilis ende hebben beyden een Latijns ~~epitha epita~~ epitaphum over haer graff.

Jan, die tweede van dier name, worde de xxiii^c heere van Egmont. Hij hadde te wijve de schoone ~~w~~ vrouw Maria van Arckel, wyens moeder Johanna geheeten was, een zuster van den doorluchtigen hartooge Reynout van Gelre, daer heer Jan van Egmont aen wan twee soonen als Aert ende Willem. Dese heer Jan van Egmont hadde veell oorloogen ende strijden in sijn leven daer hij groote victorie ende eer in vercreech. Op dese tijt was hartoch Willem van Beyeren grave van Hollant, die een wreet vel heer ~~he~~ was. Hij sette hem van joncx op tegen heer Aelbert van Beyeren, sijnen vader. Hij benijde oock zeer 't welvaren van de *edele* heeren in Hollant. Hij benamp oock ~~t~~² ~~meeste~~ de heere van Wassenaer 't meeste recht dat hij hadde binnen der stede van Leyden. Hij dede oock vangen den edelen heer Jan van Arckell, die hij thien jaren in die gevanckenis hiell. Hij seyde oock den heere van Egmont verraderye over een oorsaecke soeckende om dese edelen heere mede te krencken ende heeft hem ontboden te hove te comen, maer de heere van Egmont, wel wetende zijn valsche gront, es met Heyndrick van Rietwijck ende met tweehondert gewapende knechten tot Iselsteyn getrocken, daer joncheer Willem, sijn zoon, ende vrouw moeder waren. Die graeff van Hollant, zyende dat heer Jan van Egmont nyet en compareerde, heeft alle 't goet van den heere van Egmont doen toeslaen ende hij is selve ~~terstont~~ in persooone ~~terstont~~ ~~in~~ met macht van volck gereyst voor 't stedeken van Iselsteyn, maer

-----

als hij 't nyet winnen en mochte, zoe is daer zoen gemaect op dese conditien, dat heere Jan van Egmont zoude jaerlicx daer aff hebben ii^m oude schilden ende joncheer Willem zoude hebben zeshondert croonen ende vrouwe Jolenta viii^c croonen. Dit aldus geschiet wesende in 't jaer XIII^c ende XVI es corts daerna graeff Willem van Beyeren (als 't Godt gelieffde) gestorven ende geen zoonen achtergelaten. Ende es vrou Jacoba, sijn eenige dochter, geworden gravinne van Hollant, Zeelant ende vrou van Vrieslant. Als dan die edele heer Jan van Egmont ende joncheer Willem, zijn broeder, hoorende dat Willem van Beyeren, grave van Holland, gestorven was, soo zijn sij met vromicheyt gecomen ende hebben die stede van IJselsteyn weder gewonnen ende

gerekupereert als ~~v~~ haer ~~wa~~ vaderlicke erff.
Maer die heeren van vrouw ~~en van~~ Jacoba hebben dit
stedeken te gegeven die van Utrecht, die
welcke op 't zelfde jaer op 't *Sinte* Pieter- ende
Pouwelsdach dit stedeken te gront toe ~~gedy~~ hebben
gedestruert ende dit bleeff aldus leggen
ter tijt toe dat Carel van Bourgoingen
grave van Hollant worde. In 't jaer duysent
vierhondert ende seventhien heeft daer een
grootte strijt geweest bij Gorcum tusschen
joncheer Willem, heer Jans zoon van Arckel,
die gevangen was ende vrou Jacoba, daer
joncheer Willem verslagen worde. Ende die
heerlicheyt van alle 't lant van Mechelen met
alle der heeren goet van Arckel sterff op 't huys

't huys van Egmont. In desen slach worde oock
gevangen die heere van Egmont, van die van Utrecht,
maer als sij heer Jans van Egmont wonderlijcke
beleeftheyt wel deursien hadden, hebben sij hem met
grooter eeren wederom tot Egmont gebrocht.

[in marge:
Die hertoch van
Geldre heeft her
hartoch van Geldre
in 't beleigh van
Tiele bij consent
sijner steden *ende*
ondersaten ten ewige
dagen overgegeven
der *Konincklijke Majesteit* *ende*
sijne nacomelinge
anno MDXXVII.]

In 't jaer ons Heeren XIII^C ende XXIII sterff
haestelijck heer Reynout, hartoge van Gelre.
Ende 't hartoochdom van Geldre, van Gulick,
't graefschap van Zutphen mitte heele erff van den
voors. Reynout es gestorven op de voors. Maria,
huysvrouwe van den voors. heer Jan van Egmont
ende haer beyder zoonen. Joncheer Aernout es
geworden hartoge van Geldre, Gulick ende grave
van Supthen. Ende, want den jongen Aernout noch
jonck was, regeerde heer Jan van Egmont dat lant
als een warachtich voocht ende monboir van sijn zoon
ter tijt toe dat hij tot sijn zeven jaren gecomen was.
Desen selfden Aern[ou]t van Egmont, hartoge van Gelre

etc., namp te wijve des hartogen dochter van Cleve,
daer hij bij wan twee soonen ende drye dochteren.
Als Adolph die naer hem hartoch worde ende
Willem, die jonck sterff, Caterina, die mede
maecht was, sterff, Maria worde coninginne
van Schotlant, Margarieta worde hartoginne
van Beyeren. Ende als Aernout nu hartoge was
geworden, joncheer Willem, sijn broeder, heere van
Egmont naer sijns vaders doot. Hiernaer stichte
heer Jan tot Egmont op de Hoeve, als dat oude
cappelleken afgebroocken, een collegium van zes
canonicken, die hij begaeffde met sijn eygen goet.

Ende hij was all sijn levent een goet *deuchdelijck*
prince ende als hij ten oorloch quam, droech hij
een gordel van silveren bellen om sijn lijff om
dat men hem kennen soudent, want hij was van alle
crijchsluyden om sijn deucht zeer bemint. Daerom
hiete hij heer Jan mette bellen. Als hij gram was,
zoo stont sijn haer op sijn hoofd recht overeynde.
Ende hij sterff in 't jaer XIII^C ende LI als hij
met grooter eeren twee *ende* veertich jaeren geregeert
hadde den vierden january ende leyt in sijn ~~eane~~
canonisye (die hij selffs gesticht ~~hadde~~ heeft)
begraven. Wiens graff heer Jan, die eerste
grave van Egmont, een schoonen metalen tombe
dede overmaecken. Ende vrouwe Maria van Arckel,
sijne huysvrouwe, sterff voor hem anno XIII^C
ende XV den xviii^{en} july ende Willem, sijn jonger
soon, worde naer hem heere van Egmont ende
heer Willem, heere tot IJselsteyn, sterff mede
zonder echte kinderen. Ende die heerlicheyt
van ~~Eg~~ IJselsteyn quam wederom *me* aen
joncheer Willem, heer Jans zoon van Egmont.
Dese heer Jan van Egmont hadde in sijn leven
groot discoort met heer Willem van Mathenesse,
abt van Egmont. Maer die oude hartoge
Philps van Bourgoinge heeft de pays
gemaect dat die heere van Egmont haer
leen eeuwelijcken van den abt versoecken soude
ende dan soude den abt van Egmont
den heere van Egmont ~~al~~ altijd kennen voor
een rechte lantsheere. Ende waer 't dat yemant
van dese beyde conditien niet en onderhielt, soude
verbeuren ter somme van vijftichduysent gulden

In dese tijt wasser opte Hoeve een man genaempt Jan Clopper ende was out omt[rent] hondert jaren ende veertich ende hij plach nimmermeer te eeten dan des avonts als die sonne onder was. In 't jaer XIII^C ende LXIII worde gebooren tot Rotterdam den hoochgeleerden Erasmus, wyens wonderlijcke geleertheyt haer de gantsche werelt *verwondert* ende sterff anno XV^C XXXV.

Willem, de vierde van dier name, worde de xxiiii^e heere van Egmont als sijn ouder broeder Aernout geworden was hartoge van Gelre, Guylick etc. Dese heer Aernout worde van sijn eygen zoon gevangen, genaempt Adolph, als door quaden raet van sijnes huysvrouwe *ende* des stadts Ninmegen ende worde, als hij zes jaren gevangen geweest hadde, verlost van Carel van Bourgongien. Ende die soon Adulph worde wederomme gevangen *ende* om dit feyt heeft Godt per avontuyer dese geheele stamme uuytgeroyt. Maer hoe het hartoichdom van Geldre ende van Gulick met het graeffschap van Zutphen vercoft ende betaelt es, ofte die nyet wederomme aen 't huys Egmont gestorven is, wil ick andere geleerden laten disputeren. Maer dese heer Willem was een geleert geveuchelijck faceett heer: hij was lanck van stature, bruyn van verwe ende hadde gecrult swart haer. Men leest veel van sijn factien boerterije.

Het gebeurde eens op eenen tijt dat hij te Loenen wesende aen sijn tafele genoot sommige theologos, te weten doctoren in der godtheyt, als daer sommige questien geproponeert worde. Soo wasser eenen doctor Gent; dese en hadde geen noese die welcke proponeerde wat een gelooff was sonder ~~noese~~-lieffde. Die eene doctor seyde dit ende d'ander seyde dat. Ten lesten sprack heer Willem als hij sach datter nyemant den doctor sonder noese weldoen mochte. Zoo heeft hij geseyt: 'Een gelooff sonder lieffde es een schip sonder roer *ende* anders nyet als een aensicht sonder noese', om welcke woorden zeer gelacht worde. Dese heer Willem was mede van den Oorden van den Gulden Vlies, dat doen eerst van *den* ouden hartooge Philips ~~voor~~ van Bourgongien ingeset was.

Hij hadde te wijve joffrouwe Walburch,
graeff Fredricx *dochter* van Meurs, daer hij drye
zoonen ende vier dochteren aen wan. Die outste
zoon, geheeten Jan, ende worden naer hem heer
van Egmont. Die tweede zoon, geheeten Frederick,
ende worde heere van IJselsteyn ende van
hem sijn gecoomen de grave van Buyren. Dese
Frederick was mede bij hartoch Carel als hij
voor Nancy verslagen worde. Dese darde
soone hiete Willem ende was heer van der
Meer. Die eerste dochter, geheeten ~~Anna~~
Anna, ende troude Barent, grave van
Benthem. Die tweede dochter heeten Elisabeth
ende hadde te man een joncheer van Bronchorst.
Die darde dochter heeten Walburga ende worde

-----
een nonne op de Veluwe buyten ~~Aerh~~ Aernhem. Die
vierde dochter was geheeten Margareta ende
hadde te man den joncheer ende heere van,
Petersoon genaempt, van Merode. Dese heer
Willem hadde oock veel bastaertkinderen. Hij
sterff in 't jaer ons Heeren XIII^C LXXXIII den
xix^{en} january als hij xxxii jaeren geregeert
hadde ende leyt begraven tot Grave in
Gelderlant bij hartoge Aernout, sijnen broeder.
Ende vrou Walburch sterff anno XIII^C *ende*
LIX voor haer mans, *ende* sterff van kinde ende
't kint leefde acht dagen naer haer, ende leyt tot den
predicaers begraven in den Hage.

Jan, de darde van dier name, worde den xxv^e
heere van Egmont. Hij was middelbaer van
stature, schoon van aensicht, eerbaer van
wesen ende was zeer geleert. Hij bedreeff
wonderlijcke feyten van wapenen. Ende doen
heer Willem, sijn heer vader, noch leefde,
wan hij met grooter subtylheyte die stadt
van Dordrecht anno XIII^C LXXXI 's morgens
te seven uren den sesten aprilis. Ende hij
namp Adriaen Jansz., de schout van de
stadt, ende twee burgermeesteren gevangen
ende dede se justicieren. Om dese ende andere
wonderlijcke feyten ende getrouwe dienste
die hij Maxiniliaen, den keyser, dede, maecte
hij desen vroomen *edele* heere grave van
Egmont tot Brusel anno XIII^C zes ende

tachtig den xii^{en} novembris ende maecte hem mede stathouder van Hollant. Ende gaff hem te wijve zijne ooms *dochter* joncfrouw Magdalena, des graven dochter van Waerdenburch, daer hij aen wan in sijn outheyt (want hij wel boven de vijftich jaren out was eer hij Magdalena troude) vijftien kinderen, daer veele jonck van storven. Die upgecomen sijn, zijn dese: joncheer Willem, bijnae volwassen sterff voor sijn heer vader; joncheer Jan, die naer hem grave van Egmont worde; joncker Joriaen, heere van Hoochvoude ende Eertswoude ende abt van *Sinte Amants* bij Doornick *ende* naderhant bisschop tot Utrecht; Philips, heere van Baer, die met graeff Jan, zijnen broeder, in Italien sterff *ende* sijn heerlicheyt eerffde op heer Jans joncxste zoon, genaempt Lamorael. Dese ware *edele* fijne joncheeren. Die dochteren sijn dese: ~~Walwil~~ Walburch, gravinne van ~~Nassa~~ Nassau ; vrouw Zoost, vrouwe tot Wassenaer; Catharina ,vrouwe tot Cortgeen in Zeelant; Anna, abdisse tot Loosduynen; Johanna, vrouwe tot **C**utemburch *ende* stadthouderinne van Vrieslant. Ende meer andere zoonen *ende* dochteren die al jonck gestorven sijn.

In 't jaer ons Heeren XIII^C XCVI quam tot Egmont op Zee eenen walvisch, die dryehondertvijftich ellen lanck was.

Doen desen hooggeleerden heere vier *ende* twintich jaeren out was, reysde hij ten Heyligen Lant *ende* worde Goodts ridder, daer hij veel avontuyers hadde. Want alle sijn dienaers verlieten hem *ende* een schamel man, genaempt Jan Melis, die hem van de geley gecoft hadde, droech hem wel twintich mijlen up sijn schouderen, want hij zeer zieck was. Ende als hij tot Egmont quam, gaff hij Jan Melis dat schoutambt tot sijn leven. Dese *edele* graef was jonckridder der Oorden des Gulden Vliese. Hij cofte om een somme van penningen die heerlicheyt van ~~Purmereynde~~ Purmerynde, die den heere van Montfoort deur rebellicheyt verbeurde. ~~Hij cofte om een somme van penningen die heerlicheyt van Purmerynde~~

Hij cofte mede aen die heerlicheyt van Hoochvoude *ende* Eerstvoude ende oock een groot gewas tegens Rotterdam over die Mase, genaempt die Putten. Hij dede oock verbeteren ende repareren 't huys tot Egmont. Hij hadde veel oorloogen *ende* strijde in sijn leven, daer hij groote eer vercreech. Hij dreeff die Casenbroots boeren van Leyden als hij Haerlem gewonnen hadde. Hij hadde eenen grooten slachter Sluys tegens die heere van Naeltwijck ende joncheer Frans van Brederode, die hij wan ende hij heeft joncheer Frans ~~van Brederode die hij wan ende hij heeft joncheer~~ gevangen tot Dordrecht gebracht, daer hij gestorven is. Hij heeft die stede van

-----

Hoorn ingenoomen met Joost van Lalaing ende veel meer andere vroomen feyten bedreven. Hij reformeerde die abdije van Egmont ende vernyeude daer die relegie. Dit gescheyde anno XIII^C XCI. Ende heeft daertoe noch veel cloosters in Hollant gereformeert. Dese *edele* hoochgebooren grave van Egmont es gestorven in 't jaer ons Heeren XV^C ende XVI den xxi^{en} augusti, zeer out van dagen sijnde, als hij dat graefschap van Egmont xxxii jaeren *ende* 't stathouderschap van ~~Egmont~~ Hollant xxxii jaeren met grooter eeren geregeert hadde. Ende leyt tot Egmont in sijn colegie begraven onder een metalen tombe die hij bij sijn leven dede maecken. Ende vrouw Magdalena sterff in 't jaer ons Heeren XV^C XXXVIII in september ende leyt begraven bij haer man.

In 't jaer ons Heeren XV^C *ende* XVII den xxv^{en} juny als die getrouwe *edele* heere graeff Jan nu doot was, zoo quamen die Geldersche Vriesen over. Op Sinte Aelbrecht-dach verbranden sij Egmont Binnen tot die gront toe. Ende Carel, hartoge van Geldre, moyde hem met dese oorlooge nyet.

Johan, de vierde van dier name, was die xxvi^o heer ende tweede graeff van Egmont. Hij was een cloeck, vroom, z vervaren jongelinck, groot van stature, cloeck te velde *gelijck*

sijnen heer vader ende zeer radt van lichame.
 Hij namp te wijve jonckfrouw Franciscaise
 Franchoise van Luxemburch, een dochter van den
edele heere van Fiennes ende namp nae alle die
 goederen te erve van den heere van Fiennes, haer
 broeder, want hij geen kinderen achter en liet.
 Zij was een schoone ende verstandige prinsesse.
 Heer Jan, grave van Egmont, wan bij sijnder
 huysvrouwe twee zoonen ende een dochter.
 Carel, die naer hem grave worde van
 Egmont ende heere van Purmereynde ende
 Lamorael, heer tot Baer ende naer Carel,
 zijns broeders doot, Prince van Gavre,
 grave tot Egmont. Ende Margareta
 die getrouet heeft de grave van Voudement,
 des hartoogen broeder van Lotharingen, daer
 een dochter affgecomen is, die troude Henricus,
 die darde coninck van Vranrijck ende Poolen.
 Dese *edele* grave was een jonckman van
 grooter hoope ende sterff jonck in 's key[s]ers
 dienste tot Milanen anno XV^C XXVIII ende
 leyt begraven in Augustinenclooster buyten
 Milanen ende sijn hart worde tot Egmont
 gebrocht ende rust bij sijn heer vader ende vrou

-----

moeder. Item in 't jaer ons Heeren XV^C XXXVI
 quam die eerwaerdige heer Joriaen, graef
 Jans zoone van Egmont, ende worde met
 grooter solempniteyten ingeleyt te wesen den x^l^{en}
 lx^{en} bisschop van Utrecht ende was daer
 benefens heere van Hoochvoude ende Eerstvoude
 ende abt van *Sinte* Amants bij Doornick.
 Ende was een fijn geleert man ende sterff
 den xxvi^{en} septembris XV^C LIX tot *Sinte*
 Amant.

Carolus van dier name worde naer sijns
 vaders doot den xxvii^{en} heere ende darde grave
 van Egmont ende was mede heere van
 Purmereynde. Hij was een cloeck, fray jongelinck,
 dick ende swaer van lichame, bruyn van
 verwe; hij was mede een jongelinck van
 goede hoope als graeff Jan, zijn heer
 vader, was ende sterff sonder wijff ofte
 kinderen in 's keysers Carolus dienste in 't
 van Argillis voor die stadt gelegen in
 Africa ende is gestorven in Carthage Nova
 in Spaengien den vii^{en} decembris anno XV^C.XLI

ende begraven den ix^{en} decembris ende erffde die heerlicheyt van Egmont ende *Purmereynde* op Lamorael, sijnen broeder.

Lamorael, d'eerste van dier name, worde nae zijns broeders doot de xxviii^e heere ende iiiii^e grave van Egmont ende worde tot Utrecht ridder des **R** Oorden van den Gulden Vlies. Dese *edele* heere Lamorael was oock mede Prinche van Gavre ende heere tot Baer, Purmerynde, Hoochvoude ende Eerstvoude. Ende was een schoon man van lichaem, van conincklijcke maniere ende namp tot een huysvrouwe Sabinam Palatinam, een dochter van den ~~huys~~ hartoge van **Simbren** uuyten huys van Beyeren ende was de suster van den ~~palsgr~~ **palsgr** grave van den Rijn, genaempt Fredericus, daer hij bij procreerde elff kinderen, drie zoonen *ende* acht dochteren als Philips, Lamorael, Charles, Eleonora, Maria, Franchoise, Magdalena, Cristina, Sabina, Anna ende Johanna. De voors. Lamorael was onder coninck Philips van Spangien gouverneur van Vlaenderen *ende* Artois, cloeck ter wapenen ende victorieus. Hij wan den slach voor *Sinte* ~~Quit~~ **Quint** Quinten tegens de Franchoisen op *Sint* Laurens ~~daeh~~ **daeh** avont anno XV^C ~~LVI~~ **LVI** LVII ende 't jaer daer aene den slach voor Grevelingen ende dede veele diensten den voors. coninck van Spangien ende was de voors. grave zoo in Vranckrijck ~~as~~ als van andere vreemde natien om sijnder vromicheyt zeer ontsien. Maer die voors. coninck hem alle gedaen diensten vergetende, dede den voors. grave bij duc d' Alba

-----

tot ~~Bruysselle den~~ Bruysele op den ~~marct~~ ix^{en} septembris XV^C LXVII apprehenderen mitten grave van Hoornes ende den v^{en} juny in 't naervolgende jaer LXVIII te Bruysele op de Marct metten swaerde executeren ende alle heure goederen confisqueren tegens recht *ende* redenen *ende* privilegien van de Neerderlanden ende van haerder onschult te schrijven soudenen volumina maecken. Ende leyt die voors. grave begraven tot Sottengien, een van sijnder baronnyen. Ende Sabina, zijne huysvrouwe

sterff binnen Antwerpen den xviii^{en} july
anno XV^C acht *ende* 'tseventich *ende* leyt mede
begraven tot Sottingen.

Philps, d'outste zoone van den voors. heere
Lamorael ende Sabine, werde de xxix^e
heere ende vijffde grave van Egmont,
oock Prince van Gavre, baroen van
Fiennes ende andere heerlicheyden', bij sijn heer
vader achtergelaten ende quam in de
possessie vandien deur de Pacificatie van
Gent, gemaect tusschen den heeren *ende* Staten
van *den* Nederlanden den viii^{en} novembris XV^C LXXVI.

Alsoo hyervoren onder de jonge heer
Barwout, negenste heere van Egmont,
verhaelt staet dat die zelve heere *versocht*

-----

zoude hebben uuyt devotien aen den grave van
zijn leen te mogen verheffen van der abdije
van Egmont. Ende dat heer Jan van Egmont,
die tweede van dier name wesende, den xxiii^e heere
van Egmont, van gelijcken hadde moeten doen
mitten abt in der zelve tijt hiervoren
gementioneert soo staet hier, te verclaren
dat die voors. heeren van Egmont noyt anders
van den abt ofte abdije van Egmont uuyt devotien
te leen gehouden en hebben dan Egmont Binnen
ende Egmont op Zee, nemaer nyet *heurlieden*
slot ende vrije hoeve van Egmont mitte andere
dorpen *ende* toebehooren, wesende *heurlieden* stock
ende stamme als nochtans ter contrarie
de voors. abten *ende* monicken mitsgaders
andere veel quade tongen wel hebben doen in alle
landen divulgeren, want 't selve slot, vrije
hoeve ende andere dorpen tot allen tijden te leen
gehouden zijn geweest van den grave van
Hollant ~~ende naermaels als anno XIIIe LXXXIII~~
ende naermaels als anno XIII^C LXXXIII daer-
aen geannexeert wesende die stede van
Purmereynde, Purmerlant, Ipendam *ende* Neck
geerigeert in een rijcx graeffschap mit
diversche privilegien, preeminentien ende
prerogativen naer uuytwijsens de selve erectie.
Ende oversulcx en is van de voors. abdije
nyet anders te leene gehouden dan die voors.
dorpen van Egmont Binnen *ende* op Zee *ende* omme
't selve oock te annichilleren *ende* die voors. twee

-----
dorpen annex aen 't graeffschap van Hollant
te brengen omme mettet voors. slot, vrije hoeve
van Egmont ende andere steden ende dorpen
weder gelijkelijcken van den voors. grave van
Hollant te leen ontfangen naer ouder manieren.
Soo heeft die voors. grave Philips
't selve te kennen gegeven den Doorluchtigen
Hoochgebooren Forst den Prince van
Orangien, regierende over Hollant ~~Zeelan~~,
de welcke bij advyse van *den* Staten van den
zelve lande *ende* met goede deliberatie
van rade te nyete gedaen hebben in den
jaere XV^C [ ] den [ ] de voors. recognitie
aen de abt eer te doene van *den* dorpen van
Egmont Binnen *ende* op 't Zee *ende* de zelve
geapliceert aen *de* stock *ende* stamme mitten
anderen dorpen van 't graeffschap van Egmont,
omme alsulcx van *de* grave van Hollant
gesamentlijck te leenen gehouden te worden,
als oock daernaer van *de* ~~grave~~ zelve
graeffschap van Hollant gedaen is geweest.

In 't jaer ons Heeren XV^C negen *ende* tachtig
den vierden july 's morgens voor vier uuyren
sterff joffrouwe Franchoise van Egmont,
dochter van *de* voors. Lamorael, grave van
Egmont, in den Hage, noch ongehuwet wesende,
naerdatsij seeckeren tijt gelegen hadde ~~kancker~~
van *de* kancker *ende* wert begraven den xii^{en}
der voors. maent in de cappel op 't hoff
van *den* Hage.